

IFAU – INSTITUTET FÖR
ARBETSMARKNADSPOLITISK
UTVÄRDERING

Överströmning mellan tillfällig föräldrapenning och sjukskrivning – effekter av utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen

Malin Persson

RAPPORT 2011:23

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknadspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt, arbetsmarknadseffekter av åtgärder inom utbildningsväsendet och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU delar även ut forskningsbidrag till projekt som rör forskning inom dess verksamhetsområden. Forskningsbidragen delas ut en gång per år och sista dag för ansökan är den 1 oktober. Eftersom forskarna vid IFAU till övervägande del är nationalekonomer, ser vi gärna att forskare från andra discipliner ansöker om forskningsbidrag.

IFAU leds av en generaldirektör. Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av en ordförande, institutets chef och fem andra ledamöter. Det vetenskapliga rådet har bl.a. som uppgift att lämna förslag till beslut vid beviljandet av forskningsbidrag. Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagersidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade.

Rapporterna finns även i tryckt format. Du kan beställa de tryckta rapporterna via telefon eller mejl. Se nedanstående kontaktinformation.

Postadress: Box 513, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Kyrkogårdsgatan 6, Uppsala
Telefon: 018-471 70 70
Fax: 018-471 70 71
ifau@ifau.uu.se
www.ifau.se

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift. Syftet med rapportserien är att ge den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska diskussionen ett kunskapsunderlag.

Överströmning mellan tillfällig föräldrapenning och sjukskrivning – effekter av utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen*

av

Malin Persson*

2011-11-15

Sammanfattning

I rapporten studeras överströmning mellan två förmåner i den svenska socialförsäkringen. Till skillnad från sjuklönen innehåller den tillfälliga föräldrapenningen ingen karenstid vilket innebär ett ekonomiskt incitament för föräldrar att ansöka om tillfällig föräldrapenning framför sjuklön vid egen sjukdom. I rapporten analyseras hur information om en utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen påverkar föräldrars sjukfrånvaro. Detta görs med hjälp av ett experiment som genomfördes i den tillfälliga föräldrapenningen under år 2006. Då föräldrar meddelades att deras uttag av tillfällig föräldrapenning skulle granskas hårdare minskade nyttjandet av denna förmån samtidigt som antalet sjukdagar för korta sjukskrivningar ökade med i genomsnitt 4,9 procent. Ökningen motsvarar 43 procent av det minskade uttaget av tillfällig föräldrapenning.

* Jag vill tacka Per Johansson, Patrik Hesselius, Peter Skogman Thoursie och Erik Grönqvist samt seminariedeltagare vid Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet för värdefulla kommentarer på rapporten.

*Konjunkturinstitutet, Malin.Persson@konj.se.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
2	Tillfällig föräldrapenning och sjuklön.....	4
2.1	Tillfällig föräldrapenning	4
2.2	Sjuklön.....	5
2.3	Skillnader i ersättningsnivå	6
3	Experimentet.....	6
3.1	Överströmning till sjukfrånvaro?.....	7
4	Data, urval och deskriptiv statistik	8
5	Metod och resultat	9
5.1	Huvudresultat	10
5.2	Olika effekt i olika grupper?.....	11
5.3	Överströmningen mellan försäkringarna	14
6	Ekonomiska konsekvenser	15
7	Slutsatser och diskussion	17
	Referenser	19
	Bilaga 1: Brevet till föräldrarna	21
	Bilaga 2: Informationsbroschyren.....	22
	Bilaga 3: Deskriptiv statistik.....	25

1 Bakgrund

Sedan år 1974 har den svenska socialförsäkringen innehållit ersättning för förlorad inkomst för föräldrar som stannat hemma från arbetet för att ta hand om sina sjuka barn. Idag heter ersättningen Tillfällig föräldrapenning och den ersätter förlorad inkomst till 78 procent, upp till ett inkomsttak, från den första dagen av frånvaroperioden.

Ersättning för förlorad inkomst då en anställd är frånvarande på grund av sjukdom har ingått i den svenska socialförsäkringen sedan år 1955. För närvarande ersätter arbetsgivaren förlorad inkomst till 80 procent under de första 14 dagarna, med undantag för den första sjukdagen som är en karensdag då förlorad inkomst inte ersätts. Karensdagen infördes i sjukförsäkringen år 1993 för att öka självrisken för sjukfrånvarande, huvudsakligen för att minska statens kostnader men också för att förbättra incitamenten i försäkringen.¹

Ett flertal forskningsstudier har visat att ersättningsnivån i sjukförsäkringen påverkar hur ofta och hur länge anställda är sjukfrånvarande.² Vi vet däremot betydligt mindre om hur incitament som uppkommer mellan olika försäkringar påverkar flödet mellan försäkringarna. Tidigare studier från IFAU har emellertid visat att incitament som uppstår på grund av olika ersättningsnivå mellan arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen påverkar hur ofta arbetslösa personer är sjukskrivna.³ Skillnader i ersättning kan således leda till att en överströmning uppstår mellan försäkringar. Att en karensdag införts i sjukförsäkringen men inte i den tillfälliga föräldrapenningen leder på ett likartat sätt till en risk att föräldrar som är sjuka väljer att ansöka om tillfällig föräldrapenning i stället för att sjukskriva sig. Denna risk uppmärksammades redan i den proposition i vilken karensdagens införande föreslogs men det ansågs att risken uppvägdes av att en förälder som normalt har barnet på förskola eller skola skulle behöva låta barnet stanna hemma för att kunna ta ut tillfällig föräldrapenning. Kontrollen av barnens frånvaro från förskola och skola var dock fram till 1 juli 2008 mycket begränsad.⁴

I denna rapport studeras överströmning mellan tillfällig föräldrapenning och sjukfrånvaro. För att göra detta används ett experiment där ett slumpmässigt

¹ Se Proposition 1992/93:31.

² Se till exempel Johansson & Palme (1996, 2002 respektive 2005), Pettersson-Lidbom & Skogman Thoursie (2006) och Hesselius & Persson (2007) för studier på individnivå och till exempel Henreksson & Persson (2004) för en studie av förändringar över tid på aggregerad nivå.

³ Se Larsson (2006) och Hall & Hartman (2010).

⁴ En reform genomfördes i den tillfälliga föräldrapenningen den 1 juli 2008 för att minska överutnyttjandet av förmånen (Prop. 2007/08:94). Från detta datum måste föräldern skicka in ett intyg från barnomsorg eller skola på att barnet var frånvarande de datum som föräldern ansöker om tillfällig föräldrapenning för.

urval föräldrar till barn mellan 1 och 11 år på förhand fick information om att deras användande av den tillfälliga föräldrapenningen skulle utsättas för utökad kontroll. Experimentet genomfördes under våren 2006 – innan det var nödvändigt att visa intyg på barnets frånvaro från förskola och skola vid ansökan om tillfällig föräldrapenning. Här analyseras således hur föräldrarnas sjukfrånvaro påverkades av att de fick besked om att deras uttag av tillfällig föräldrapenning skulle granskas hårdare under en kommande period. Eftersom inte alla föräldrar utsattes för denna utökade kontroll kan sjukfrånvaron bland de föräldrar som fick detta besked jämföras med sjukfrånvaron hos den resterande gruppen föräldrar.

Resultaten visar en statistiskt säkerställd ökning av sjukfrånvaron, då sjukfall kortare än 8 dagar studeras. Antalet sjukdagar ökade med 4,9 procent bland de föräldrar som fick besked om att den tillfälliga föräldrapenningen skulle granskas hårdare. Ökningen motsvarar 43 procent av det minskade uttaget av tillfällig föräldrapenning.

Resten av denna rapport är disponerad enligt följande: Avsnitt 2 ger en övergripande beskrivning av de båda ersättningarna, i avsnitt 3 beskrivs det experiment som rapporten bygger på och i avsnitt 4 presenteras det data-material som används. De empiriska resultaten presenteras i kapitel 5 och de ekonomiska konsekvenserna av dessa resultat diskuteras i avsnitt 6. Avsnitt 7 ger en sammanfattning av huvudresultaten.

2 Tillfällig föräldrapenning och sjuklön

Den tillfälliga föräldrapenningen och sjuklönen utbetalas från olika system och är finansierade på olika sätt. Sjuklönen utbetalas och finansieras av arbetsgivaren medan den tillfälliga föräldrapenningen utbetalas av Försäkringskassan och finansieras via arbetsgivaravgifter.

2.1 Tillfällig föräldrapenning

Den tillfälliga föräldrapenningen består av tre olika förmåner: ersättning vid vård av barn, särskilda dagar i samband med ett barns födelse (så kallade pappadagar) och kontaktdagar. I denna rapport avses med tillfällig föräldrapenning dock endast den tillfälliga föräldrapenningen för vård av barn.

Den tillfälliga föräldrapenningen för vård av barn ger en förälder ersättning för förlorad inkomst om han eller hon måste avstå från att arbeta för att ta hand om ett barn under 12 års ålder som är sjukt eller smittsamt eller om den som

vanligtvis tar hand om barnet är sjuk eller smittsam.⁵ Från den åttonde dagen i vårdnadsperioden krävs ett läkarintyg för fortsatt ersättning. För barn som fyllt 12 men inte 16 år kan en förälder också få tillfällig föräldrapenning om barnet kräver särskild tillsyn. I dessa fall krävs dock ett läkarutlåtande från den första dagen av vårdperioden.

För barn under 12 år kan en förälder få ersättning för maximalt 120 dagar per barn och år.⁶ Ersättning kan sökas för hela dagar eller delar av dagar.

Ersättningsnivån i den tillfälliga föräldrapenningen är 78 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten vilket innebär att inkomster över en viss nivå inte ersätts.⁷ Under våren 2006 var taket i den sjukpenninggrundande inkomsten en årsinkomst på 297 750 kr.

En förälder som stannar hemma för att vårda sitt barn anmäler detta till sin arbetsgivare och ansöker om ersättning från Försäkringskassan. Under våren 2006 betalades den tillfälliga föräldrapenningen vanligtvis ut utan att Försäkringskassan kontaktade arbetsgivare eller barnomsorg. Undantaget var ett fåtal systematiska granskningar och fall där Försäkringskassan hade fått någon impuls om felaktigheter, som t.ex. ett tips från en privatperson.⁸ Under hösten 2006 förstärktes kontrollen gentemot arbetsgivaren och sedan den 1 juli år 2008 krävs intyg på barnets frånvaro från barnomsorg eller skola för att ersättning ska kunna utbetalas.⁹

2.2 Sjuklön

Under de första 14 dagarna av en sjukperiod får anställda ersättning för förlorad inkomst av arbetsgivaren i form av sjuklön. Den första sjukdagen är dock en karensdag då ersättning normalt inte utgår, efter detta är ersättningen 80 procent av lönen. Karensdagen behöver dock inte vara en hel arbetsdag, den första dagen som den anställda är frånvarande räknas som karensdag oavsett omfattningen på sjukfrånvaron denna dag. Det finns också ett högriskskydd i

⁵ Speciella regler gäller för barn som är yngre än åtta månader.

⁶ Av dessa dagar kan dock ersättning för att den som vanligtvis tar hand om barnet är sjuk eller smittsam endast utbetalas under de första 60 dagarna.

⁷ Förälderns arbetsgivare kan dock ersätta förlorad inkomst över taket i den sjukpenninggrundande inkomsten, till exempel får anställda i statlig sektor ersättning över taket vid uttag av tillfällig föräldrapenning för 10 dagar per år.

⁸ Se till exempel Försäkringskassan (2006a) för en genomgång av de systematiska granskningar av den tillfälliga föräldrapenningen som genomfördes 2002, 2004, 2005 respektive 2006. Se Försäkringskassan (2011) angående kontrollhistoriken.

⁹ I augusti 2006 började Försäkringskassan ringa ett slumpmässigt urval arbetsgivare för att kontrollera ärenden med tillfällig föräldrapenning innan utbetalning. Bakgrunden var de tidigare granskningarna som pekat på att felaktiga uppgifter varit relativt omfattande (Försäkringskassan, 2006b).

sjukförsäkringen som innebär att en individ maximalt har 10 karensdagar under en 12-månadersperiod, därefter utbetalas sjuklön från första sjukdagen.¹⁰

För sjukperioder som varar längre än 7 dagar krävs ett läkarintyg för att sjuklön ska utbetalas. Överskrider sjukperioden sedan 14 dagar anmäler arbetsgivaren detta till Försäkringskassan som då bedömer om individen har rätt till sjukpenning. Sjukpenning utgår då med 78 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

2.3 Skillnader i ersättningsnivå

Den huvudsakliga skillnaden i ersättningsnivå mellan de två försäkringarna är således att det finns en karensdag innan sjuklön utbetalas men inte vid ersättning med tillfällig föräldrapenning för vård av barn. En ytterligare skillnad är att den tillfälliga sjukpenningen inte ersätter inkomster över taket i den sjukpenninggrundande inkomsten vilket sjuklönen gör.

3 Experimentet

Under våren 2006 genomfördes ett experiment på uppdrag av regeringens tillsatta *Delegation för åtgärder mot felaktiga utbetalningar från trygghets-systemen*, i syfte att mäta överutnyttjandet i den tillfälliga föräldrapenningen. Experimentet som utformades av forskare vid IFAU och genomfördes av Försäkringskassan beskrivs i detalj i Engström m.fl. (2006).

Under mars 2006 drogs tre slumpmässiga urval från en population bestående av föräldrar till barn mellan 1 och 11 år. De tre grupperna föräldrar fick därefter olika utskick från Försäkringskassan. Den första gruppen, som bestod av ca 29 000 föräldrar, fick ett brev som informerade dem om att de ingick i en slumpmässigt utvald grupp i vilken uttag av tillfällig föräldrapenning skulle komma att utsättas för utökad kontroll under de två följande månaderna. I brevet skrev Försäkringskassan att kontroller bland annat skulle komma att genomföras med arbetsgivare, barnomsorg och skola. Dessa föräldrar fick också en medföljande broschyr i vilken reglerna kring tillfällig föräldrapenning kortfattat beskrevs.¹¹ Informationsbrevet skickades också till den andra gruppen, bestående av ca 7 000 föräldrar, men dessa föräldrar fick däremot inte någon broschyr. Den tredje gruppen, också bestående av ca 7 000 föräldrar, fick broschyren men inte brevet. De resterande föräldrarna i populationen, ca

¹⁰ Det finns också ett särskilt högriskskydd för individer som har en medicinskt väldokumenterad sjukdom som gör att denne troligtvis måste vara borta från arbetet minst tio gånger per år.

¹¹ Brevet och broschyren finns bifogade i Bilaga 1 respektive Bilaga 2.

1,3 miljoner personer, fick inte något utskick och utsattes inte heller för någon utökad kontroll. Denna grupp utgör därmed en obehandlad referensgrupp i experimentet.

Grundsytet med experimentet var att mäta det felaktiga användandet av den tillfälliga föräldrapenningen. Tanken bakom utformningen var att föräldrar som får brevet kommer att anpassa sitt användande av försäkringen till att följa reglerna, även avseende sådant överutnyttjande som inte kan upptäckas via vanliga kontroller. I Engström m.fl. (2006) visas att uttaget av tillfällig föräldrapenning i kronor minskade med 13 procent som en effekt av brevet. Inom ramen för experimentet genomfördes också kontroller för en tredjedel av de uttag av tillfällig föräldrapenning som gjordes under perioden. Dessa kontroller visade att 11 procent av den utbetalade tillfälliga föräldrapenningen, trots brevet, var felaktigt. De vanligaste orsakerna till att ärendena var felaktiga var att barnet varit närvarande vid barnomsorg eller skola respektive att föräldern arbetat eller fått lön under den period den tillfälliga föräldrapenningen avsåg. Det totala överutnyttjandet av den tillfälliga föräldrapenningen uppskattades till 22 procent av utbetalningarna.

3.1 Överströmning till sjukfrånvaro?

Tidigare studier har visat att ekonomiska incitament i sjukförsäkringen påverkar anställda individers sjukfrånvaro, men ekonomiska incitament kan också uppstå genom att självrisker skiljer sig åt mellan olika försäkringar.¹²

Karensdagen innebär att frånvaro med sjuklön inledningsvis har en högre direkt kostnad för individen än frånvaro med tillfällig föräldrapenning vilket skapar ekonomiska incitament för föräldrar att välja tillfällig föräldrapenning framför sjuklön. Eftersom läkarintyg för barnet krävs först på den åttonde dagen av frånvaroperioden får föräldern själv bedöma barnets hälsotillstånd vid kortare perioder av frånvaro. Före den 1 juli 2008 genomfördes i stort sett inga kontroller av barnets frånvaro från barnomsorg eller skola vid utbetalning av tillfällig föräldrapenning. Bristen på kontrollfunktioner innebar att barnet kunde vara i förskola eller skola samtidigt som föräldern stannade hemma med tillfällig föräldrapenning utan att detta upptäcktes.

Det som däremot motverkar att föräldern svarar på detta incitament är de kostnader föräldern förknippar med att nyttja den tillfälliga föräldrapenningen på ett felaktigt sätt; såsom risken att bli påkommen, de påföljder man förknippar med detta, samt kostnaden av ett dåligt samvete. Andra drivkrafter kan också vara förknippade med användandet av de båda försäkringarna. Arbetsgivaren tjänar på att föräldern tar ut tillfällig föräldrapenning framför

¹² Se fotnot 2.

sjuklön, eftersom den tillfälliga föräldrapenningen finansieras via fastställda arbetsgivaravgifter medan sjuklönen är en direkt kostnad för arbetsgivaren.

Ett brev som informerar om en förstärkt kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen kan följaktligen innebära att de ekonomiska incitamenten att substituera mellan försäkringarna motverkas; d.v.s. hypotesen är att brevet leder till att överutnyttjandet av den tillfälliga föräldrapenningen minskar och att sjukfrånvaron ökar. Det minskade uttaget av tillfällig föräldrapenning behöver dock inte nödvändigtvis strömma över i sjukfrånvaro eftersom överutnyttjandet kan bero på andra orsaker än att sjuka föräldrar vill undvika karensdagen.

Man måste emellertid vara försiktig med att tolka resultaten som ett mått på hur mycket högre sjukfrånvaron skulle ha varit om det ekonomiska incitamentet mellan försäkringarna motverkades helt. Föräldrarna kan ha överreagerat på brevet och valt att sjukskriva sig trots att barnet var hemma bara för att undgå att bli kontrollerade. Föräldrarna kan också ha missat brevet eller inte reagerat på det och därför fortsatt att överutnyttja den tillfälliga föräldrapenningen. I Engström m.fl. (2006) behandlas problematiken kring en överreaktion på brevet; bedömningen är att en överreaktion på brevet inte är något stort problem eftersom det inte finns några tecken på att partnern till de föräldrar som fått brevet ökat sitt utnyttjande av den tillfälliga föräldrapenningen.¹³ Det framgick också av de kontroller som gjordes av uttagen att felaktigt användande av den tillfälliga föräldrapenningen i stor utsträckning fortfarande förekom trots att föräldrarna blivit förvarnade om kontrollerna, vilket tyder på att vissa föräldrar inte reagerat på brevet.

Eftersom den tillfälliga föräldrapenningen, till skillnad mot sjuklönen, inte ersätter förlorad inkomst över taket i sjukförsäkringen skiljer sig incitamenten något åt för de individer som har en inkomst över taket i förhållande till för dem som har en inkomstnivå under detta tak. Hypotesen är därför att effekten av brevet är större bland personer med en inkomst under taket.

4 Data, urval och deskriptiv statistik

I den empiriska analysen av hur föräldrarnas sjukfrånvaro påverkades av brevet med information om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen används information från Statistiska centralbyråns LOUISE-databas. Detta är

¹³ Brevet riktades till den specifika föräldern. Om barnets andra förälder istället var den som ansökte om ersättning skulle de därför kunna undvika kontroll. I en analys av uttaget av tillfällig föräldrapenning bland partners till dem som mottagit brevet framgår dock att deras uttag snarare minskade något. Det fanns inte heller några tecken på att vissa partners minskat och andra ökat sitt uttag av tillfällig föräldrapenning.

en longitudinell databas som innehåller uppgifter från administrativa register avseende utbildning, inkomst och sysselsättning. Uppgifterna täcker hela den vuxna befolkningen som är folkbokförd i Sverige. Till dessa uppgifter kopplas information från experimentet samt uppgifter på sjukfrånvaro under sjuklöneperioden. Uppgifter på sjukfrånvaro under sjuklöneperioden kommer från Statistiska centralbyråns urvalsundersökning Konjunkturstatistik över sjuklöner.¹⁴

Populationen som studeras i den empiriska analysen består av föräldrar till barn mellan 1 och 11 år, i enlighet med urvalsramen i experimentet. Populationen har därutöver begränsats till de föräldrar som var anställda i företag med minst 500 anställda samt föräldrar anställda i den offentliga sektorn.¹⁵ Dessa arbetsplatser ingår i den del av undersökningen om sjuklöner där en totalundersökning görs.¹⁶

Den slutgiltiga populationen som studeras består av 550 890 individer, varav 17 848 fick ett informationsbrev och/eller broschyr från Försäkringskassan. I Tabell 6 i Bilaga 3 presenteras beskrivande statistik för de olika grupperna som fick utskick från Försäkringskassan samt för referensgruppen. I Tabell 7 i bilagan presenteras också statistik för sjukfrånvaro och uttag av tillfällig föräldrapenning i de olika grupperna under en referensperiod som föregick brevutskicket. Av Tabell 7 framgår att det inte finns några statistiskt säkerställda skillnader mellan de olika gruppernas sjukfrånvaro och uttag av tillfällig föräldrapenning under denna referensperiod. I Tabell 6 framgår att det däremot finns en viss skillnad mellan den grupp som skickades broschyren och referensgruppen avseende andel individer med en inkomst över taket i sjukförsäkringen. Gruppen som skickades broschyren skiljer sig dock inte från referensgruppen vad gäller övriga variabler och är inte heller den grupp som är mest intressant i den empiriska analysen. Sammantaget är bedömningen att randomiseringen lyckats med att skapa jämförbara grupper.

5 Metod och resultat

Inom ramen för experimentet valdes föräldrar slumpmässigt ut till de grupper som fick brev om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen och/eller en informationsbroschyr från Försäkringskassan. Övriga föräldrar i populationen fick inte något utskick och utgör därmed en obehandlad referensgrupp. Den genomsnittliga effekten av att få ett brev från Försäkringskassan som

¹⁴ För mer om denna undersökning se SCB (2006).

¹⁵ Undantaget är ett fåtal individer som var anställda i kommuner med mindre än 100 anställda.

¹⁶ För mer information om detta hänvisas till Persson (2011).

informerar om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen kan därmed utläsas av skillnaden i genomsnittlig sjukfrånvaro mellan gruppen som fick detta brev och gruppen som inte fick något utskick. Sjukfrånvaro som analyseras är antalet sjukdagar och antalet sjukfall under experimentperioden. Sjukfall under sjuklöneperioden kan som längst vara 14 dagar långa, men eftersom kravet på läkarintyg infaller på den åttonde dagen i sjukfallet analyseras främst effekten av brevet på sjukfrånvaro som infaller under de sju första dagarna i en sjukperiod. De sjukdagar som infaller efter den sjunde dagen i ett sjukfall räknas således inte med då antalet sjukdagar aggregeras. I analysen har gruppen som endast fick informationsbrev och gruppen som fick både informationsbrev och broschyr från Försäkringskassan lagts samman, dock görs en känslighetsanalys för att undersöka om effekten av dessa något olika utskick skiljer sig åt.

5.1 Huvudresultat

I den första kolumnen i Tabell 1 presenteras resultatet av skattningen då sjukfallens längd begränsats till som längst sju dagar. Av den skattade behandlingseffekten framgår att det genomsnittliga antalet sjukdagar var högre i den grupp som fick brev med information om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen jämfört med dem som inte fick detta brev. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt säkerställd och innebär att brevet i genomsnitt ledde till en ökning av antalet sjukdagar med 4,9 procent. I den andra kolumnen i Tabell 1 presenteras resultatet då endast de tre första dagarna av varje sjukfall inkluderats. Med denna begränsning minskar inte behandlingseffekten i någon större utsträckning, vilket tyder på att effekten av brevet främst är koncentrerad till de första dagarna av sjukfallen.¹⁷ I den tredje kolumnen framgår att antalet sjukfall var drygt 7 procent högre i den grupp som fick utskicket om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen.

¹⁷ I Persson (2011) görs motsvarande analys för sjukfall vars längd inte begränsats mer än till sjuklöneperiodens längd. Resultatet av denna visar att den totala effekten över hela sjuklöneperioden av brevet är ungefär lika stor som i den första kolumnen i Tabell 1, däremot är den inte statistiskt signifikant. Att storleken på effekten är ungefär lika stor tyder på att behandlingseffekten är koncentrerad till den period av sjukfallet som infaller innan kravet på läkarintyg.

Tabell 1 Resultat för antal sjukdagar då sjukperioderna är 7 dagar som längst respektive 3 dagar som längst, samt resultat för antal sjukfall

	Utfallsvariabel		
	Antal sjukdagar (sjukfall ≤ 7 dagar)	Antal sjukdagar (sjukfall ≤ 3 dagar)	Antal sjukfall
Medelvärde i referensgrupp	0,6778	0,4554	0,1951
Behandlingseffekt	0,0333* (0,0159)	0,0303** (0,0099)	0,0141** (0,0042)
Relativ behandlingseffekt [95-procentigt KI]	4,9 % [0,3%; 9,5%]	6,7 % [2,4%; 10,9%]	7,2 % [3,0%; 11,4%]
Antal observationer	547 849		

Notera: Standardfel inom parentes. Deltametoden har använts för att beräkna konfidensintervallen för den relativa behandlingseffekten.

* Signifikant på 5-procentsnivå, ** Signifikant på 1-procentsnivå.

5.2 Olika effekt i olika grupper?

Olika behandling

Huvudresultatet visar den genomsnittliga effekten av två något olika utskick; den ena gruppen fick både brev och broschyr, den andra gruppen fick bara brevet. Dessa skillnader i utskick kan potentiellt ge olika effekter på sjukfrånvaron. I Tabell 2 presenteras en känslighetsanalys för att se om det finns skillnader i behandlingseffekt mellan grupperna. Punktestimaten på behandlingseffekten är visserligen större i den grupp som endast fick brevet i förhållande till i gruppen som fick brev och broschyr, men skillnaden mellan grupperna är inte statistiskt säkerställd. Det går därför inte att utesluta att brevutskicken hade samma effekt i båda grupperna.

Tabell 2 Resultat av känslighetsanalys för olika behandling

	Utfallsvariabel		
	Antal sjukdagar (sjukfall ≤ 7 dagar)	Antal sjukdagar (sjukfall ≤ 3 dagar)	Antal sjukfall
Behandlingseffekt i gruppen som fick brev och broschyr	0,0301* (0,0175)	0,0274* (0,0109)	0,0109* (0,0046)
Skillnad i behandlingseffekt i gruppen som endast fick brevet	0,0168 (0,0406)	0,0153 (0,0252)	0,0167 (0,0108)
Antal observationer	547 849		

Notera: Standardfel inom parentes.

*Signifikant på 10-procentsnivån, *Signifikant på 5-procentsnivån.

Den tredje gruppen i experimentet fick endast en broschyr. Som en känslighetsanalys skattas även effekten av att få en broschyr kring reglerna i försäkringen (men ingen information om utökad kontroll).¹⁸ Det framgår av denna analys att utskicket av broschyren inte lett till några statistiskt säkerställda effekter på vare sig antal sjukdagar eller antal sjukfall.

Olika inkomstnivå

I Tabell 3 presenteras skattade effekter av informationsbrevet då föräldrarna delats in i två grupper baserat på inkomstnivå. Uppdelningen har gjorts utifrån om arbetsinkomsten under år 2005 var över eller under taket i sjukförsäkringen detta år. De skattade behandlingseffekterna tyder på en större effekt i gruppen med en inkomst under taket i sjukförsäkringen i förhållande till i gruppen med en inkomst över taket. Att informationsbrevet har en effekt på sjukfrånvaron hos höginkomsttagarna är dock inte statistiskt säkerställt. Det är dessutom viktigt att notera att skillnaden i behandlingseffekt mellan inkomstgrupperna inte heller är statistiskt säkerställd.

¹⁸ Resultatet presenteras i WP-versionen av rapporten, se Persson (2011).

Tabell 3 Resultat uppdelat på inkomstnivå¹⁹

	Antal sjukdagar (sjukfall ≤ 3 dagar)		Antal sjukfall	
	Under SGI- taket	Över SGI- taket	Under SGI- taket	Över SGI- taket
Medelvärde i referensgrupp	0,5192	0,2658	0,2231	0,1118
Behandlingseffekt	0,0318** (0,0121)	0,0246 (0,0151)	0,0157** (0,0051)	0,0090 (0,0064)
Relativ behandlingseffekt [95-procentigt KI]	6,1 % [1,5%; 10,7%]	9,3 % [-1,8%; 20,4%]	7,0 % [2,5%; 11,5%]	8,1% [-3,1%; 19,2%]
Antal observationer	410 007	137 842	410 007	137 842

Notera: Med SGI-taket avses taket i den sjukpenninggrundande inkomsten. Standardfel inom parentes. Deltametoden har använts för att beräkna konfidensintervallen för den relativa behandlingseffekten.

* Signifikant på 5-procentsnivån, ** Signifikant på 1-procentsnivån.

Män och kvinnor

I Tabell 4 presenteras skattningar av effekten av informationsbrevet separat för män respektive för kvinnor. Resultaten indikerar att effekten av brevet var större för män än för kvinnor, både vad gäller antal sjukdagar och antal sjukfall. Att effekten av brevet på sjukfrånvaron skiljer sig åt mellan män och kvinnor är dock inte statistiskt säkerställt. En starkare effekt för män är emellertid i linje med resultaten i Engström m.fl. (2007), som visade att män minskade sitt uttag av tillfällig föräldrapenning mer än vad kvinnor gjorde då de fick brevet.

¹⁹ Eftersom huvudresultaten i Tabell 1 visade att behandlingseffekten är koncentrerad till de första dagarna i sjukperioden ingår endast sjukfallens första tre dagar i denna analys för att få mindre osäkra skattningar.

Tabell 4 Resultat för män respektive kvinnor

	Antal sjukdagar (sjukfall ≤ 3 dagar)		Antal sjukfall	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Medelvärde i referensgrupp	0,3750	0,5057	0,1543	0,2206
Behandlingseffekt	0,0373* (0,0150)	0,0257* (0,0130)	0,0150* (0,0063)	0,0135* (0,0055)
Relativ behandlingseffekt [95-procentigt KI]	9,9% [2,1%; 17,8%]	5,1% [0,0%; 10,1%]	9,7 % [1,8%; 17,7%]	6,1% [1,2%; 11,0%]
Antal observationer	210 657	337 192	210 657	337 192

Notera: Standardfel inom parentes. Deltametoden har använts för att beräkna konfidensintervallen för den relativa behandlingseffekten.

* Signifikant på 5-procentsnivån.

5.3 Överströmningen mellan försäkringarna

Enligt resultaten ovan finns det en effekt av att få information om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen på föräldrarnas sjukfrånvaro. Genom att relatera effekten på sjukfrånvaron till den direkta effekt som brevet hade på användandet av den tillfälliga föräldrapenningen får man ett mått på hur stor del av det minskade uttag av tillfällig föräldrapenning som istället byttes mot sjukfrånvaro.

Den direkta effekten av informationsbrevet på tillfällig föräldrapenning redovisas i Tabell 5, kolumn ett. Där framgår att brevet ledde till att föräldrarna minskade sitt uttag av tillfällig föräldrapenning med 8,9 procent.²⁰

I datamaterialet redovisas uppgifterna om sjuklöneperioder endast med start- och slutdatum, vilket innebär att det inte finns uppgifter på hur många nettodagar i perioden som ersätts med sjuklön. För att få mer jämförbara resultat mellan den tillfälliga föräldrapenningen och sjuklöneperioderna skattas därför effekten av brevet på uttag av tillfällig föräldrapenning i kalenderdagar; i

²⁰ När effekten av informationsbrevet på uttag av tillfällig föräldrapenning skattas för den population föräldrar som analyserats i denna rapport blir effekten på uttag av tillfällig föräldrapenning något mindre jämfört med i Engström m.fl. (2006). Där var den skattade effekten av brevet ett minskat uttag med i genomsnitt 12,9 procent. Denna effekt byggde på en difference-in-difference metod. Att använda samma metod för denna population ger en genomsnittlig effekt på 10,9 procent vilket inte är statistiskt skilt från 8,9 procent.

kolumn två framgår att brevet ledde till ett minskat uttag av tillfällig föräldrapenning mätt i kalenderdagar med i genomsnitt 8,7 procent.

Tabell 5 Resultat för uttag av tillfällig föräldrapenning

	Utfallsvariabel	
	Nettodagar	Kalenderdagar
Medelvärde i referensgrupp	0,6925	0,8946
Behandlingseffekt	-0,0613** (0,0135)	-0,0779** (0,0219)
Relativ behandlingseffekt	-8,9 %	-8,7 %
[95-procentigt KI]	[-12,7%; -5,0%]	[-13,5%; -3,9%]

Notera: Standardfel inom parentes. Deltametoden har använts för att beräkna konfidensintervallen för den relativa behandlingseffekten.

** Signifikant på 1-procentnivån.

Den skattade ökningen av föräldrars sjukfrånvaro – som följer av informationsbrevet – är 0,03 dagar per person (se Tabell 1). I förhållande till den effekt brevet hade på uttag av tillfällig föräldrapenning i kalenderdagar – en minskning med 0,08 dagar per person – motsvarar ökningen i sjukfrånvaro 43 procent av den minskade frånvaron med tillfällig föräldrapenning.²¹ Detta innebär att när information skickades om att den tillfälliga föräldrapenningen skulle omfattas av en hårdare granskning strömmade omkring 43 procent av det minskade uttaget över till sjukfrånvaro. Eftersom merparten av det minskade uttaget av tillfällig föräldrapenning inte strömmar över i sjukfrånvaro tyder resultaten på att föräldrarna minskade sin totala frånvaro från arbetet. Det har emellertid inte med det tillgängliga datamaterialet varit möjligt att observera huruvida föräldrarna istället tog kompensationsledigt eller semester.

6 Ekonomiska konsekvenser

Den tillfälliga föräldrapenningen och sjuklönen har olika finansiering. Överströmningen mellan försäkringarna till följd av informationsbrevet leder därför också till att kostnader för frånvaron förskjuts från socialförsäkringen till arbetsgivaren. För att bättre belysa storleken på den skattade överströmningen till följd av informationsbrevet beräknas de ekonomiska konsekvenserna utifrån

²¹ $0,0333/0,0779 \approx 0,427$.

en extrapolering till hela året och samtliga anställda föräldrar med barn mellan 1 och 11 år.

Under den period som experimentet pågick var det utbetalade beloppet för tillfällig föräldrapenning 8,9 procent lägre i den grupp som mottog brevet i förhållande till i referensgruppen. Om denna relativa effekt skulle vara konstant över hela år 2006 innebär det att den utbetalade ersättningen hade varit 267 kronor lägre per person detta år. Om effekten sedan extrapoleras vidare till samtliga föräldrar med barn mellan 1–11 år som också kunde kopplas till någon arbetsgivare i december 2005 (1 063 049 personer) innebär detta att utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning hade minskat med 284 miljoner kronor under året. Läggs de pensionsavgifter som utgår för utbetalad tillfällig föräldrapenning till detta blir de minskade kostnaderna för socialförsäkringen 313 miljoner kronor.²²

Hur mycket kostnaderna för sjuklön ökar för arbetsgivarna på grund av brevet är svårare att beräkna eftersom det inte finns uppgifter på sjuklönens storlek och antal ersatta dagar. En uppskattning av kostnadsökningen kan göras genom att anta att den förlorade inkomsten vid sjukfrånvaro ersätts i samma utsträckning som i den tillfälliga föräldrapenningen efter en karensdag. Under detta antagande motsvarar den ökade sjuklönen omkring 25 procent av den minskade tillfälliga föräldrapenningen.²³ Om detta sedan extrapoleras till samtliga de föräldrar som kopplats till ett företag och ett helt år innebär detta att sjuklönekostnaderna skulle öka med 70 miljoner kronor. Om arbetsgivaravgifter läggs till detta innebär det att arbetsgivarnas kostnader skulle öka med 93 miljoner kronor.

Baserat på dessa uppskattningar innebär överströmningen från den tillfälliga föräldrapenningen till sjukfrånvaro att kostnaderna för arbetsgivarna ökar med ungefär 30 procent i förhållande till de minskade kostnaderna för den tillfälliga föräldrapenningen. Om varje sjukfall inleds med en karensdag innebär det att ungefär 40 procent av den ökade sjukfrånvaron inte ersätts, utan bärs av individen. Överströmningen leder således till att självrisken för föräldrarnas frånvaro ökar betydligt. Det är dock möjligt att undvika delar av karensdagen

²² Utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen skulle också leda också till andra effekter som till exempel ökade administrativa kostnader för Försäkringskassan för granskning av ärenden men också eventuellt minskade administrativa kostnader på grund av ett färre antal ärenden. Inga sådana effekter har medräknats här.

²³ Behandlingseffekten på antal kalenderdagar med tillfällig föräldrapenning var en minskning med 0,0779 dagar per person under experimentperioden. Den motsvarande ökningen i sjukfrånvaro var 0,0333 dagar per person. Antalet sjukfall ökade med 0,0141 per person vilket, om en karensdag utgick, skulle innebära att 0,0141 dagar per person inte ersattes.

$$\frac{0,0333 - 0,0141}{0,779} \approx 0,246$$

vilket innebär att beräkningen sannolikt är en överskattning av den ökade självrisken.

7 Slutsatser och diskussion

Resultaten visar en statistiskt säkerställd ökning av sjukfrånvaron av att få ett brev med information om att kontrollen av den tillfälliga föräldrapenningen ska utökas; ökningen gäller både antalet sjukfall och antalet sjukdagar. Information om utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen ledde till att antalet sjukdagar för sjukfall kortare än åtta dagar i genomsnitt ökade med 4,9 procent. Detta resultat visar att en förändring i en förmån kan ha en överströmningseffekt på användandet av andra delar i socialförsäkringen; 43 procent av det minskade antalet dagar med tillfällig föräldrapenning strömmade över till sjukförsäkringen.

De två försäkringarna har olika finansiering; sjuklönen utbetalas och finansieras av arbetsgivaren, den tillfälliga föräldrapenningen utbetalas av Försäkringskassan och finansieras via arbetsgivaravgifter. Överströmning mellan försäkringarna leder således till en betydande förskjutning av kostnaderna för ersättningen från socialförsäkringen till den enskilde arbetsgivaren.

Effekterna av brevet har skattats för föräldrar som var anställda i stora företag eller i den offentliga sektorn. Det har inte varit möjligt att skatta effekterna av brevet på sjukfrånvaron för föräldrar som är anställda i små företag. Denna grupp vore dock intressant för vidare analyser eftersom reaktionen på brevet möjligen kan vara större i denna grupp eftersom både arbetsgivaren och den anställda föräldern vinner ekonomiskt på att den anställda ansöker om tillfällig föräldrapenning framför sjuklön.

En reform genomfördes i den tillfälliga föräldrapenningen den 1 juli 2008. Från detta datum måste föräldern visa intyg på att barnet varit frånvarande från förskola eller skola under den period som föräldern ansöker om tillfällig föräldrapenning för. Resultaten i denna rapport visar att en förändring i den tillfälliga föräldrapenningen kan påverka föräldrarnas sjukfrånvaro. Huruvida reformen och brevet ger samma effekt på sjukfrånvaron är dock oklart. Reformen påverkar visserligen den marginal som sannolikt används om föräldern använder tillfällig föräldrapenning vid egen sjukdom men föräldrarna kan reagera i olika utsträckning på att behöva skicka in ett intyg på barnets frånvaro vid ansökan om tillfällig föräldrapenning och att på förhand få ett brev med information om att en ansökan om ersättning kan utsättas för utökad kontroll. Eftersom experimentet genomfördes två år innan reformen försvårar det ytter-

ligare möjligheten att dra slutsatser om reformens effekter utifrån experimentet då användandet av försäkringarna kan ha förändrats över denna tid.

Referenser

- Engström P, P Hesselius och M Persson (2006), "Överutnyttjande i tillfällig föräldrapenning för vård av barn", Rapport 2006:9, IFAU.
- Försäkringskassan (2006a), "Kontroll av tillfällig föräldrapenning 2005 – Slutrapport", Dnr: 31426-2006.
- Försäkringskassan (2006b), "Försäkringskassan avslöjar försök till bidragsbrott med tillfällig föräldrapenning", Pressmeddelande 2006-09-14.
- Försäkringskassan (2011), "Intygskrav inom tillfällig föräldrapenning – En utvärdering av infördd reform 1 juli 2008", Socialförsäkringsrapport 2011:1.
- Hall C och L Hartman (2010) "Moral hazard among the sick and unemployed: evidence from a Swedish social insurance reform", *Empirical Economics*, vol. 39(1), sid. 27-50.
- Henrekson M och M Persson (2004), "The Effects on Sick Leave of Changes in the Sickness Insurance System", *Journal of Labor Economics*, vol. 22(1), sid. 87-113.
- Hesselius P och M Persson (2007), "Incentive and Spill-over Effects of Supplementary Sickness Compensation", Working Paper 2007:16, IFAU.
- Johansson P och M Palme (1996), "Do economic incentives affect work absence? Empirical evidence using Swedish data", *Journal of Public Economics*, vol. 59, sid. 195-218.
- Johansson P och M Palme (2002), "Assessing the effect of public policy on worker absenteeism", *Journal of Human Resources*, vol. 37(2), sid. 381-409.
- Johansson P och M Palme (2005), "Moral hazard and sickness insurance", *Journal of Public Economics*, vol. 89, sid. 1879-1890.
- Larsson L (2006), "Sick of Being Unemployed? Interactions between Unemployment and Sickness Insurance", *Scandinavian Journal of Economics*, vol. 108(1), sid. 97-113.
- Persson M (2011), "Substitution between temporary parental leave and sickness absence – effects of an experiment with increased monitoring, Working Paper 2011:19, IFAU.
- Petterson-Lidbom P och P Skogman Thoursie (2006), "Temporary Disability Insurance and Labor Supply: Evidence from a Natural Experiment", Working Paper, Stockholms universitet.

Regeringens proposition (1992/93:31) Om ändrad sjukersättning m.m.

Regeringens proposition (2007/08:94) Åtgärder mot missbruk av tillfällig föräldrapenning.

SCB (2006-05-30), ”Konjunkturstatistik över sjuklöner 2006”,
www.scb.se/statistik/AM/AM0209/_dokument/AM0209_BS_2006.doc
(2008-05-01).

Bilaga 1: Brevet till föräldrarna

Kontroll av tillfällig föräldrapenning

Du har valts ut för en särskild kontroll av tillfällig föräldrapenning vid vård av barn. Kontrollen gäller anmälan och ersättning med tillfällig föräldrapenning under perioden 29 mars till 31 maj 2006. Försäkringskassan kommer bland annat att göra kontroller hos arbetsgivare, barnomsorg och skola.

Att just du har valts ut för kontrollen har inget att göra med ditt eventuellt tidigare uttag av tillfällig föräldrapenning. Du behöver inte heller ha anmält tillfällig föräldrapenning. Vi har använt en metod där ett slumpmässigt urval har gjorts. Bakgrunden är alltså inte att du är misstänkt för något fusk. Det är lika sannolikt för alla som har barn i åldern 1–11 år att bli utvalda för kontroll.

Den ökade kontrollen är en del i ett större arbete för att motverka bedrägerier och brott mot offentliga ersättningar.

Om du har frågor är du välkommen att kontakta oss.

Använd gärna vår e-postlåda: kontroll.tfp@forsakringskassan.se.

Om du hellre vill ringa är telefonnumret 020 – 45 00 56.

Vill du veta mer om Försäkringskassan och om tillfällig föräldrapenning kan du gå in på www.forsakringskassan.se

Försäkringskassan

Bilaga 2: Informationsbroschyren

Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn

Rätt till tillfällig föräldrapenning

Du som är förälder till barn under 12 år kan få tillfällig föräldrapenning. Med förälder menas förutom biologiska föräldrar och adoptivföräldrar:

- En som bor tillsammans med förälder.
- Den som med socialnämndens medgivande tar emot barn i syfte att adoptera det.
- En rättslig vårdnadshavare som, utan att vara barnets förälder, har vårdnaden om barnet.
- Den som tar emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem (fosterförälder).
- De som bor tillsammans och är eller har varit gifta eller har eller har haft gemensamma barn.

När kan man få tillfällig föräldrapenning?

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut till den förälder som behöver avstå från sitt arbete för vård av barn av något av följande skäl:

- Barnet är sjukt eller smittat.
- Ordinarie vårdare är sjuk eller smittad. Ordinarie vårdare är den person som brukar ha hand om barnet när du arbetar, till exempel en hemarbetande förälder, dagbarnvårdare eller släkting.
- Den andre föräldern måste följa med ett annat av familjens barn till läkare. Förutsättningen är att barnen är under 12 år, i vissa fall under 16 år.
- För att besöka barnavårdscentralen eller en annan mottagning i samhällets förebyggande barnhälsovård, till exempel tandläkare eller psykisk barn och ungdomsvård (PBU).

Tillfällig föräldrapenning kan också betalas ut när en förälder till ett sjukt eller funktionshindrat barn besöker en institution, till exempel habilitering, specialskola eller liknande eller deltar i en kurs som anordnas av sjukvårdshuvudman. Om vårdbidrag betalas ut för barnet kan tillfällig föräldrapenning inte betalas ut för samma vård och tillsynsbehov som ger rätt till vårdbidrag

Intyg för barnet

Om barnet är sjukt eller smittat längre tid än sju dagar krävs intyg från läkare eller sjuksköterska från och med den åttonde dagen. Som första dag räknas den första ersättningsdagen i vårdperioden. Även de dagar då man inte får ersättning räknas in i de sju intygsfria dagarna. Beräkningen av den intygsfria tiden påverkas inte av att föräldrarna exempelvis avlöser varandra i vården av barnet.

För den ordinarie vårdaren

Om den ordinarie vårdaren är sjuk ska det styrkas med intyg/utlåtande från läkare från och med den åttonde vård dagen.

Antal ersättningsdagar

Föräldrarna kan få ersättning under högst 60 dagar per barn och år. När de 60 dagarna är uttagna kan ersättning betalas ut under ytterligare högst 60 dagar per barn och år. De ytterligare 60 dagarna kan inte tas ut vid ordinarie vårdares sjukdom eller smitta.

Ersättning till någon annan när föräldern arbetar - överlåtelse

Rätten till tillfällig föräldrapenning kan överlåtas till en annan person som, i stället för föräldern, stannar hemma från sitt arbete för att vårda barnet. Det innebär att föräldern fortsätter sitt förvärvsarbete och en annan försäkrad avstår från sitt förvärvsarbete för att vårda barnet i förälderns ställe. Rätten till tillfällig föräldrapenning kan överlåtas när barnet är sjukt eller smittat eller när den som är barnets ordinarie vårdaren, till exempel dagmamman, är sjuk eller smittad.

Ersättning till någon annan - när föräldern är sjuk

När en förälder är sjuk och får sjuklön/sjukpenning kan Försäkringskassan besluta att en annan person, som avstår från sitt arbete för att t.ex. vårda någon annans sjuka barn, kan få tillfällig föräldrapenning i förälderns ställe. Det vill säga om du hade varit frisk skulle du själv ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning i den situation som begäran om ersättning gäller. Tillfällig föräldrapenning för barn som är yngre än 240 dagar kan endast betalas ut om barnet är inlagt på sjukhus eller när tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad i barnomsorg och du som förälder behöver stanna hemma från ditt arbete för att vårda barnet. Tillfällig föräldrapenning kan även betalas ut när barnet i slutskedet av vårdperioden vårdas i hemmet om alternativet är fortsatt sjukhusvård.

Byte av föräldrapenning mot tillfällig föräldrapenning

Om barnet vårdas på sjukhus kan föräldrapenning bytas ut mot tillfällig föräldrapenning. Det gäller såväl det barn som föräldern är föräldraledig för som äldre syskon.

Speciella behov

I vissa fall kan tillfällig föräldrapenning betalas ut för ett sjukt eller funktionshindrat barn som är yngre än 240 dagar. Det gäller bland annat när en förälder besöker en institution, till exempel habilitering, specialskola eller liknande eller deltar i en kurs som anordnas av sjukvårdhuvudman. Detsamma gäller för barn som är 240 dagar eller äldre och föräldern byter ut föräldrapenning mot tillfällig föräldrapenning.

Ersättning

Den tillfälliga föräldrapenningen är 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Ersättningen kan tas ut för hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag. En dag med tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels ersättning räknas som motsvarande andel av en dag. Om du är anställd får du tim- eller dagberäknad ersättning, det vill säga 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med årsarbetstiden uttryckt i timmar eller dagar. Har du inkomst av annat förvärvsarbete får du kalenderdagsberäknad ersättning, det vill säga 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten dividerad med 365. Det gäller även om du byter ut föräldrapenning mot tillfällig föräldrapenning. Din ersättning kalenderdagsberäknas också för dag som du är helt eller delvis arbetslös. Om du är helt

arbetslös får du ersättning endast för dagar som du går miste om arbetslöshetsersättning.

Anmälan

Du måste göra anmälan till Försäkringskassan senast samma dag som du vill ha ersättning. Du kan göra det på www.forsakringskassan.se, servicetelefon 020-524 524 eller ringa din försäkringskassa. Vissa arbetsgivare gör automatisk anmälan åt dig. Tag därför reda på hur det fungerar på din arbetsplats.

Mer information

Den här foldern ska inte betraktas som lagtext i ämnet. Vill du veta mer om tillfällig föräldrapenning och föräldraförsäkringen kan du gå in på www.forsakringskassan.se eller kontakta försäkringskassan.

Skyldigheter

Vad händer om du får för hög ersättning?

Om du får en ersättning som du inte har rätt till, blir du normalt skyldig att betala tillbaka pengarna. Det gäller även om det inte är ditt fel att du fått ersättningen.

Det är brottsligt att fuska

På Försäkringskassan ser vi allvarligt på fusk. Med fusk menar vi att någon medvetet försöker kringgå reglerna för att få en ersättning. Vad händer då om man fuskar, till exempel genom att lämna felaktiga uppgifter eller genom att låta bli att anmäla ändrade förhållanden? Jo, den som fuskar blir alltid återbetalningsskyldig, och riskerar dessutom att bli straffad med böter eller fängelse.

Anmäl alltid förändringar!

Du är alltid skyldig att anmäla ändrade förhållanden som har betydelse för rätten till ersättning.

Bilaga 3: Deskriptiv statistik

Tabell 6 Deskriptiv statistik för de olika grupperna

Grupp	Antal individer	Andel kvinnor	Genomsnitts-ålder	Andel med en inkomst över SGI-taket	Andel anställda i offentlig sektor
Grupp som fick brev och broschyr	11 960	0,616 [0,608; 0,625]	38,43 [38,32; 38,54]	0,249 [0,241; 0,257]	0,616 [0,607; 0,624]
Grupp som endast fick brev	2 847	0,619 [0,601; 0,636]	38,25 [38,02; 38,48]	0,257 [0,241; 0,273]	0,606 [0,588; 0,624]
Grupp som endast fick broschyr	3 041	0,617 [0,599; 0,634]	38,21 [37,99; 38,44]	0,270 [0,254; 0,285]	0,593 [0,576; 0,611]
Referensgrupp	533 042	0,615 [0,614; 0,617]	38,39 [38,37; 38,41]	0,252 [0,250; 0,253]	0,609 [0,608; 0,611]

Notera: SGI = Sjukpenninggrundande inkomst.

95-procentigt konfidensintervall i parentes.

Tabell 7 Statistik över sjukfrånvaro och uttag av tillfällig föräldrapenning under en referensperiod (2006-01-01 till 2006-02-28)

Grupp	Antal individer	Genomsnittligt antal sjukdagar (sjukfall ≤ 7 dagar)	Genomsnittligt antal sjukfall	Genomsnittligt antal nettodagar med TFP
Grupp som fick brev och broschyr	11 960	0,862 [0,824; 0,900]	0,255 [0,245; 0,264]	0,972 [0,937; 1,008]
Grupp som endast fick brev	2 847	0,829 [0,754; 0,904]	0,249 [0,229; 0,269]	1,019 [0,940; 1,096]
Grupp som endast fick broschyr	3 041	0,871 [0,795; 0,948]	0,252 [0,233; 0,271]	0,964 [0,893; 1,036]
Referensgrupp	533 042	0,861 [0,856; 0,867]	0,250 [0,249; 0,252]	0,967 [0,961; 0,972]

Notera: TFP = Tillfällig föräldrapenning.

95-procentigt konfidensintervall i parentes.

IFAU:s publikationsserier – senast utgivna

Rapporter

- 2011:1** Hall Caroline och Linus Liljeberg "En jobbgaranti för ungdomar? Om Arbetsförmedlingens ungdomsinsatser"
- 2011:2** Angelov Nikolay, Per Johansson, Erika Lindahl och Elly-Ann Lindström "Kvinnors och mäns sjukskrivningar"
- 2011:3** Eliason Marcus "Undersköterskor och sjukvårdsbiträden i kristider: inkomst- och sysselsättningseffekter av friställningar inom den offentliga sektorn under 1990-talet"
- 2011:4** Brandén Maria och Sara Ström "För vems skull flyttar par? Kön, karriärmöjligheter och pars regionala rörlighet i Sverige"
- 2011:5** Sjögren Anna och Helena Svaleryd "Nitlott i barndomen – familjebakgrund, hälsa, utbildning och socialbidragstagande bland unga vuxna"
- 2011:6** Mörk Eva "Från försörjningsstöd till arbete – Hur kan vägen underlättas?"
- 2011:7** Forslund Anders och Johan Vikström "Arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättning och arbetslöshet – en översikt"
- 2011:8** Eliason Marcus, Petter Lundborg och Johan Vikström "Massuppsägningar, arbetslöshet och sjuklighet"
- 2011:9** Lundin Daniela och Martin Lundin "Arbetsförmedlingens service och arbetsmetoder: om processtyrning i en målstyrd myndighet"
- 2011:10** Lagerström Jonas "Vilken betydelse har arbetsförmedlare för arbetslösas framtida sysselsättning och arbetsinkomst?"
- 2011:11** Lundborg Petter, Martin Nilsson och Johan Vikström "Hur påverkar socioekonomisk status och ålder arbetsmarknadseffekterna av olika hälso-problem?"
- 2011:12** Hanspers Kajsa och Lena Hensvik "Konkurrens och sysselsättning – en empirisk studie av fem marknader"
- 2011:13** Lundin Martin "Marknaden för arbetsmarknadspolitik: om privata komplement till Arbetsförmedlingen"
- 2011:14** Avdic Daniel och Marie Gartell "Studietakten för högskolestudenter före och efter studiemedelsreformen 2001"
- 2011:15** Brösamle Klaus och Oskar Nordström Skans "Rörlighet och karriärer inom statlig förvaltning"
- 2011:16** Boschini Anne, Christina Håkanson, Åsa Rosén och Anna Sjögren "Måste man välja? Barn och inkomst mitt i karriären för kvinnor och män födda 1945–1962"

- 2011:17** Mörk Eva och Linus Liljeberg "Fattig sjuk och arbetslös – en beskrivning av personer i kläm mellan stat och kommun"
- 2011:18** Hallberg Daniel, Thomas Lindh och Jovan Žamac "Studieresultat för studenter med barn"
- 2011:19** Ahnlund Petra och Stina Johansson "Omvårdnadsprogrammet: genomströmning, etableringsgrad och utbildningens relevans"
- 2011:20** Persson Anna "Inkomster och fattigdom hos före detta socialbidragstagare"
- 2011:21** Nordström Skans Oskar och Francis Kramarz "Sociala kontakter och ungdomars inträde på arbetsmarknaden"
- 2011:22** Calmfors Lars, Girts Dimdins, Marie Gustafsson Sendén, Henry Montgomery och Ulrika Stavlöt "Uppfattas tjänstehandel som mindre rättvis än varuhandel? En studie av attityder till låglönekonkurrens i utrikeshandel"
- 2011:23** Persson Malin "Överströmning mellan tillfällig föräldrapenning och sjuk-skrivning – effekter av utökad kontroll av den tillfälliga föräldrapenningen"

Working papers

- 2011:1** Eliason Marcus "Assistant and auxiliary nurses in crisis times: earnings and employment following public sector job loss in the 1990s"
- 2011:2** Forslund Anders, Peter Fredriksson och Johan Vikström "What active labor market policy works in a recession?"
- 2011:3** Brandén Maria och Sara Ström "For whose sake do couples relocate? Gender, career opportunities and couples' internal migration in Sweden"
- 2011:4** Bergemann Annette, Marco Caliendo, Gerard J. van den Berg och Klaus F. Zimmermann "The threat effect of participation in active labor market programs on job search behavior of migrants in Germany"
- 2011:5** van den Berg Gerard J., Petter Lundborg, Paul Nystedt och Dan-Olof Rooth "Critical periods during childhood and adolescence: a study of adult height among immigrant siblings"
- 2011:6** Ridder Geert och Johan Vikström "Bounds on treatment effects on transitions"
- 2011:7** Vikström Johan, Michael Rosholm och Michael Svarer "The relative efficiency of active labour market policies: evidence from a social experiment and non-parametric methods"
- 2011:8** Carlsson Mikael och Oskar Nordström Skans "Evaluating microfoundations for aggregate price rigidities: evidence from matched firm-level data on product prices and unit labor cost"
- 2011:9** Carlsson Mikael, Julián Messina och Oskar Nordström Skans "Wage adjustment and productivity shocks"
- 2011:10** Lagerström Jonas "How important are caseworkers – and why? New evidence from Swedish employment offices"

- 2011:11** Lundborg Petter, Martin Nilsson och Johan Vikström "Socioeconomic heterogeneity in the effect of health shocks on earnings: evidence from population-wide data on Swedish workers"
- 2011:12** Avdic Daniel och Marie Gartell "The study pace among college students before and after a student aid reform: some Swedish results"
- 2011:13** Brösamle Klaus och Oskar Nordström Skans "Paths to higher office: evidence from the Swedish Civil Service"
- 2011:14** Doblhammer Gabriele, Gerard J. van den Berg och Thomas Fritze "Economic conditions at the time of birth and cognitive abilities late in life: evidence from eleven European countries"
- 2011:15** Boschini Anne, Christina Håkanson, Åsa Rosén och Anna Sjögren "Trading off or having it all? Completed fertility and mid-career earnings of Swedish men and women"
- 2011:16** Hallberg Daniel, Thomas Lindh och Jovan Žamac "Study achievement for students with kids"
- 2011:17** Persson Anna "Earnings, income and poverty among welfare leavers in Sweden"
- 2011:18** Kramarz Francis och Oskar Nordström Skans "When strong ties are strong – networks and youth labor market entry"
- 2011:19** Persson Malin "Substitution between temporary parental leave and sickness absence"

Dissertation series

- 2010:1** Johansson Elly-Ann "Essays on schooling, gender, and parental leave"
- 2010:2** Hall Caroline "Empirical essays on education and social insurance policies"
- 2011:1** Hensvik Lena "The effects of markets, managers and peers on worker outcomes"